

Voorbeelden van metaprogramma's

人的頭腦聲納

(vrije Chinese vertaling van "Mind Sonar")

Certificatieopdracht Metaprofielanalyse

door Dirk Smit

Drunen, 8 augustus 2008

D.J.H. Smit
Prinses Beatrixstraat 26
5151 GT Drunen
dirksmit@dirksmit.nl

Inleiding

Enkele weken vóór de opening van de Olympische Spelen 2008 in Beijing zit ik nog te dubben over de inleverstukken voor de certificatietraining MPA. Er vanuit gaande dat de meeste voorbeelden als citaten, foto's, reclames, muziekstukken, gedichten etc. al eens zijn benoemd ga ik op zoek naar symbolen waarmee je metaprogramma's ook simpel tot uitdrukking zou kunnen brengen. Dan kom ik tot de conclusie dat de gebruikte symbolen in de MPA rapportages nauwelijks voor verbetering in aanmerkingen komen. Tja, dat was natuurlijk wel te verwachten.

Dan schieten enkele woorden door m'n hoofd: symbolen, Oosten, Westen, Olympische Spelen, China … verdorie! Het Chinese schrift staat bol van de symbolen en karakters! Sterker nog: Het Chinese schrift vertegenwoordigt geen klanken, zoals in het geschreven Nederlands en vele andere talen die een fonetisch schrift bezitten, maar hebben elk een bepaalde betekenis en meestal meerdere betekenissen. Soms kunnen enkele symbolen of karakters bijna een compleet verhaal vertellen. Soms heeft een uitdrukking meerdere betekenissen met dezelfde essentie. Als voorbeeld citeer ik een alinea uit mijn reisdagboek "Ook konijnen hebben dromen". Dit deel gaat over de confrontatie met een Chinese medewerker van de spoorwegen.

Op het loket waar 5933 (train) staat, vragen we wanneer we kunnen vertrekken.
Het enige wat we te horen krijgen is "No train".
"Hoezo ... no train!?!" Dit is toch het noordelijke station?
Nog maar een keer.
Nee hoor! Vandaag niet, morgen niet, weet niet, nooit geweten, helemaal niet: "Méi yǒu" in kort en bondig Chinees. Het loket wordt vervolgens gesloten. Duidelijke taal!

Tevens spreekt het Chinese schrift tot de (in elk geval mijn) verbeelding omdat het er ingewikkeld en raadselachtig uitziet (ik spreek uit ervaring).
Een poging daarom metaprogramma's te vertalen naar de traditionele karakters. Na de eerste vertaling heb ik de vertaling laten toetsen door de familie See die inmiddels ruim 40 jaar in Nederland woont.

Enkele opmerkingen zijn hierbij van belang:
1. Vertalen van Latijnse letters naar Chinese karakters is niet eenvoudig omdat meestal niet in één karakter kan worden uitgedrukt wat de werkelijke letterlijke betekenis ervan is.

2. Cultureel zijn de verschillen tussen het Oosten en het Westen niet te vertalen. Een voorbeeld: het metaprogramma 'pro-actief' is een moeilijk begrip voor Chinezen. Historisch is 'zelf ondernemen', 'direct handelen' en 'initiatief nemen' moeilijk denkbaar. Dit geldt voor de Chinezen in China zelf. Wat de groep vindt is de norm. Proactiviteit uit zich in het proberen die norm te bereiken. Bij sommige subgroepen is 'rijkdom, succes' de norm in het 'nu'. Maar de taal is 5000 jaar oud. Zeker in het verleden (van de keizers) was het de bedoeling dat je deed wat gevraagd werd en zeker niet meer. Chinezen staan niet graag in het middelpunt van de belangstelling en steken zeker niet hun hoofd boven het maaiveld uit.
Het merendeel van de Chinezen buiten China zijn echter wel ondernemer.
Dat zou kunnen insinueren dat re-actief hoog scoort. Zet daar de volgende uitspraak tegenover waarmee dit voor een deel weer ontkracht wordt: *Ze zeggen altijd dat Chinezen perfect kunnen kopiëren, maar niets (meer) zelf bedenken.*

3. Interne en externe referentie zijn lastige begrippen vanuit Chinees oogpunt omdat het over 'eigen criteria' gaat. Bij deze metaprogramma's gaat het over de criteria van het individu terwijl Chinezen op voorhand al de neiging hebben om eerst naar het groepsverband te kijken en de eigen criteria onderdanig te maken aan de groepscriteria. Het loslaten van groepscriteria en uitsluitend kijken naar wat belangrijk is voor 'mij' zal nog generaties lang een heet hangijzer blijven.
Met "de kleine keizertjes" van de 1-kind-politiek (gericht op de geboorte van een jongetje) is China al een eind op weg! Het zal echter niet gebeuren dat het individu boven de 'de groep" komt te staan.

4. Interne en externe controle kent dezelfde moeilijkheid. 'Controle hebben over' is niet aan het individu besteedt. 'Controle hebben over' wordt daarom letterlijk vertaald naar 'macht hebben over'. Historisch gezien is dit niet zo verwonderlijk gelet op de invloed van diverse dynastieën en Mao.

5. Bij het bestuderen van de karakters en herkennen van de metaprogramma's moet je oog hebben voor enige verbeelding en wordt ook enige creativiteit verondersteld. Een symbool of karakter lijkt soms een klein kunstwerk of tekening waarin de betekenis ervan visueel is gemaakt.

Ik heb de metaprogramma's vertaald naar het Chinees (of een benadering) en vervolgens in de toelichting de vertaling terug naar het Latijnse schrift toegevoegd met een toelichting indien van belang of gewoon voor 'de leuk' om de betekenis van metaprogramma's in Chinese karakters beter te herkennen.

Tot slot een Chinese legende over het ontstaan van het heelal. Voor de belevingswereld van de Chinezen is deze legende gerelateerd aan de schepping van het heelal.
Deze mythe weerspiegelt de traditionele Chinese opvatting over de bescheiden plaats die de mens inneemt in de natuurlijke wereld.

Op een dag barstte er een ei open en werd een man geboren. Zijn naam was P'an-Koe, vele eeuwen lang werd hij steeds groter, waarbij de ene helft van de gebroken eierschaal boven hem uit rees en de hemel vormde, terwijl de andere helft onder hem bleef als de aarde.
Na 18.000 jaar stierf P'an-Koe en de delen van zijn lichaam werden de elementen van de natuur. Zijn hoofd werd de maan en de zon, zijn adem de wind, zijn zweet werd de regen en zijn stem de donder. Uit zijn bloed ontstonden de zeeën en rivieren en uit zijn ledematen vormden zich bergen. Tenslotte werden de vlooien op het lichaam van P'an-Koe de voorouders van het mensdom.

Dringt zich hier weer de Westerse belevingswereld op?

Wie was eerder? De vlo of de aap.

Een vriendelijke groet van,
Dirk Smit

Metaprogramma Nederlands	Metaprogramma Engelstalig	MPA Afkorting	Vertaling in Chinees	(weergave in Latijnse letters – Pin Yin) – vertaling uit Chinees + toelichting

1. Proactief versus Reactief. Ben je een doener of een denker? Neem je zelf initiatief of wacht je op de ander?				
Pro-actief	Proactive	Pa	前摄	(gian shie) voor aan – pro-active 前 symbool/karakter voor 'vooruit' 摄 symbool/karakter voor 'beeld vastleggen'
Re-actief	Reactive	Ra	易反应	(yi fan ying) makkelijke reactie - reactive 易 symbool/karakter voor 'makkelijk' 反 symbool/karakter voor 'tegen' 应 symboliseert 'accepteren'

2. Naar toe versus Weg van. Word je geleid door doelen die je wilt bereiken of door wat je niet wilt dat gebeurt? 'Naar toe' gaat vaak gepaard met moeite problemen te onderkennen, 'weg van' met moeite prioriteiten te stellen.				
Naar toe	Towards	Tw	往	(wan) waar naartoe
Weg van	Away from	Aw	從	(cong) waar vandaan

Metaprogramma Nederlands	Metaprogramma Engelstalig	MPA Afkorting	Vertaling in Chinees	(weergave in Latijnse letters – Pin Yin) – vertaling uit Chinees + toelichting

3. Interne referentie versus Externe referentie. Intern: eigen normen en motivatie, open voor informatie, moeite richting van anderen accepteren. Extern: normen van anderen en motivatie van buiten jezelf, klantgericht, moeite met zelfstandig beslissingen nemen.				
Interne referentie	Internally Referenced	It	內部參考	(nei bu can kao) inside reference - voorbeeld bestaat al in met name groepsverband 內部 symboliseert 'inside' 參考 symbolen/karakters voor 'reference'
Externe referentie	Externally Referenced	Ex	外在地參考	(wai zai di can kao) andere plaats in met name groepsverband 外在 symboliseert 'externally' 參考 symbolen/karakters voor 'reference'

4. Opties versus Procedures. Optiegericht: zoekt mogelijkheden, goed in procedures ontwerpen, moeite met dingen afmaken. Proceduregericht: goed in volgen van procedures, afmaken wat begonnen is, moeite met improviseren.				
Opties	Options	Op	選擇	(xuanze) opties/keuze 選 symbool/karakter voor 'kiezen' 擇 symbool/karakter voor 'selecteren'
Procedure	Procedure	Pc	做法	(zuo fa) maak op de manier 做 symbool/karakter voor 'maken' 法 symbool/karakter voor ' standaard'

Metaprogramma Nederlands	Metaprogramma Engelstalig	MPA Afkorting	Vertaling in Chinees	(weergave in Latijnse letters – Pin Yin) – vertaling uit Chinees + toelichting

5. Voldoet wel versus Voldoet niet Zoeken naar overeenstemming tegenover letten op wat er mis is. 'Voldoet wel' gaat samen met plezierig samenwerken, 'voldoet niet' met een kritische geest				
Voldoet wel	Matching	Ma	批准	(pi zhun) voldoet wel - goedkeuring - approve 批 symboliseert 'a batch of' 准 symboliseert 'de standard /norm /juistheid'
Voldoet niet	Mismatching	Mi	错配	(pei cuo) voldoet niet - afkeuring - mismatch 错 symboliseert ' mistake' 配 symbool/karakter voor 'to be qualified as'

6. Controle binnen zelf versus Controle buiten zelf. Zelf de omstandigheden bepalen tegenover bepaald worden door de omstandigheden. Intern gericht: verantwoordelijkheidsgevoel en onafhankelijk. Extern: neiging de eigen rol en verantwoordelijkheid te onderschatten.				
Interne controle	Internal Locus of Control	Ilc	控制内部所在地	(kong zhi nei bu suo zai di) macht binnen zichzelf 控制 symbolen/karakters voor 'control/domination' 内部 symbolen/karakters voor ´inner´ 所在地 symboliseren ´de plaats/location´
Externe controle	External Locus of Control	Elc	控制外在所在地	(kong zhi wa za suo di) macht buiten zichzelf 控制 symbolen/karakters voor 'control/domination;' 外在 symbolen/karakters voor ´external´ 所在地 symboliseren ´de plaats/location´

Metaprogramma Nederlands	Metaprogramma Engelstalig	MPA Afkorting	Vertaling in Chinees	(weergave in Latijnse letters – Pin Yin) – vertaling uit Chinees + toelichting

7. Globaal versus specifiek.
Globaal: gericht op het grote geheel, hoog abstractieniveau, moeite met details. Specifiek: gericht op details, moeite met creëren van overzicht.

Globaal	General	Gl	一般	(yi ban) generally 一 symbool/karakter voor 'alone / undivided' 般 symboliseert ' sortering'
Specifiek	Specific	Sp	具體	(ju ti) concreet 具 symboliseert ' implementatie' 體 symboliseert ' systeem'

Metaprogramma Nederlands	Metaprogramma Engelstalig	MPA Afkorting	Vertaling in Chinees	(weergave in Latijnse letters – Pin Yin) – vertaling uit Chinees + toelichting

8. Handhaving versus Ontwikkeling versus Verandering

Handhaving: nadruk op stabiliteit en hetzelfde. Gaat gepaard met de aanleg om continuïteit te garanderen, ook met weerstand tegen verandering. Ontwikkeling: nadruk op geleidelijke ontwikkeling. Kan goed met verandering overweg, wanneer deze niet abrupt plaatsvinden. Verandering: nadruk op verandering en revolutie, niet lang op dezelfde plek zitten. Hij heeft de neiging veranderingen te forceren en daarmee een dynamische omgeving te creëren.

Handhaving	Maintenance	Mn	維護	(wei hu) onderhoud / behouden/ de standaard zijn 維 symbool/karakter voor ´maintain' 護 symbool/karakter voor ´to defend'
Ontwikkeling	Development	Dv	發展	(fa zhan) verbetering / steady 發 symbool/karakter voor ´to show' 展 symbool/karakter voor ´openen'
Verandering	Change	Ch	變動	(bian dong) verandering 變 symbool/karakter voor ´transform' 動 symbool/karakter voor ´maken van een beweging'

Metaprogramma Nederlands	Metaprogramma Engelstalig	MPA Afkorting	Vertaling in Chinees	(weergave in Latijnse letters – Pin Yin) – vertaling uit Chinees + toelichting

9. Mensen versus Activiteiten versus Informatie. Gerichtheid op mensen en relaties of juist activiteiten of informatie. Een grafiek die een balans vertoont tussen personen, activiteiten en informatie geeft bijvoorbeeld aan dat iemand inzetbaar is voor verschillende taken.				
Mensen	People	Pp	人們	(ren men) mensen 人 symbool/karakter voor ´human being´ 們 symboliseert ´meervoudigheid´
Activiteiten	Activity	Ac	活動	(huo dong) acties 活 symboliseert ´beweging´ 動 symboliseert ´het maken van een beweging´
Informatie	Information	If	信息	(xin xi) informatie 信 symbool/karakter voor ´bericht´ 息s ymbool/karakter voor ´informatie´

Metaprogramma Nederlands	Metaprogramma Engelstalig	MPA Afkorting	Vertaling in Chinees	(weergave in Latijnse letters – Pin Yin) – vertaling uit Chinees + toelichting

10. Concept versus Structuur versus Gebruik. Concept: denken in principes, de waarom-vraag stellen. Structuur: denken in samenhang van de elementen, lijsten en stappenplannen maken. Gebruik: denken in praktische toepassingen, 'al doende leert men'.				
Concept	Concept	Co	概念	(gai nian) idee 概 symbool/karakter voor 'algemeen / general' 念 symbool/karakter voor 'bestuderen'
Structuur	Structure	St	結構	(jie gou) structuur/constructie 結 symbool/karakter voor ´tough – durable´ 構 symbool/karakter voor ´to construct´
Gebruik	Use	Us	用途	(yong tu) het doel / gebruik 用 symbool/karakter voor ´usefulness´ 途 symbool/karakter voor ´road´

Metaprogramma Nederlands	Metaprogramma Engelstalig	MPA Afkorting	Vertaling in Chinees	(weergave in Latijnse letters – Pin Yin) – vertaling uit Chinees + toelichting

11. **Samen versus Nabijheid versus Alleen**. Samen: graag verantwoordelijkheden delen, moeite zelfstandig te beslissen. Nabijheid: elkaar desgewenst helpen maar een eigen territorium hebben. Alleen: liever dingen alleen doen, kan zich lang concentreren, geneigd dingen niet te communiceren.				
Samen	Together	Tg	一起	(yi qi) samen 一 symbool/karakter voor 'alone' 起 symbool/karakter voor 'groep'
Nabijheid	Proximity	Pr	接近度	(jie jin du) dichtbij elkaar 接 symbool/karakter voor 'to connect' 近 symbool/karakter voor 'close / near' 度 symbool/karakter voor 'to spend (time)'
Alleen	Solo	So	孤立	(gu li) solitary – isolated 孤 symbool/karakter voor solitary 立 symbool/karakter voor 'to exist'

Metaprogramma Nederlands	Metaprogramma Engelstalig	MPA Afkorting	Vertaling in Chinees	(weergave in Latijnse letters – Pin Yin) – vertaling uit Chinees + toelichting

12. **Verleden versus Heden versus Toekomst**. Verleden: goed in het toepassen van lessen uit het verleden. Heden: bezig met wat zich hier en nu aanbiedt. Toekomst: goed in plannen maken, zich verheugen op wat komt.				
Verleden	Past	Pt	过去	(guo qu) verleden 过 symbool/karakter voor 'to pass time' 去 symbool/karakter voor 'of the past'
Heden	Present	Pr	现在	(xian zai) nu 现 symbool/karakter voor 'current / present' 在 symbool/karakter voor 'in the process of'
Toekomst	Future	Fu	未來	(wei lai) toekomst 未 symbool/karakter voor 'nog niet' 來 symbool/karakter voor 'coming / next'

Metaprogramma Nederlands	Metaprogramma Engelstalig	MPA Afkorting	Vertaling in Chinees	(weergave in Latijnse letters – Pin Yin) – vertaling uit Chinees + toelichting

13. Visueel versus Auditief versus Kinesthetisch.

Visueel: gericht op beelden, dingen eerst moeten zien om ze te begrijpen. Auditief: gericht op geluiden, leert het makkelijkst van gesproken woord, verhalen, melodieën.

Visueel	Visual	Vi	視覺	(shi jue) sense of sight 視 symbool/karakter voor 'kijken naar' 覺 symbool/karakter voor zintuig
Auditief	Auditory	Au	聽覺	(ting jue) sense of hearing 聽 symbool/karakter voor 'luisteren naar' 覺 symbool/karakter voor zintuig
Kinesthetisch	Kinesthetic	Ki	感覺	(gan jue) kinesthetic / spier / gevoel 感 symbool/karakter voor 'voelen / sensatie' 覺 symbool/karakter voor zintuig